

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
George Curteanu.

Prețului: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețului e a se solvi înainte.

Lipsa instrucțiunii femeilor

de St. BUZILA.

(Urmare.)

Unde este ați mărirea *Asyrienilor*, *Babilonenilor* și a *Perșilor* celor falnici de odinioară? S'au ascuns sub pământ, precum au ascuns și ei instrucțiunea și creșterea adevărată a femeiei.

La *Indieni* femeia la început era adorată. La ei aflăm o lege, care poruncește „să nu bați pe femeia ta nici chiar cu o floare, chiar și de ar avea o sută de greșele.“*) Dar căutându-măi încoco cu câteva sute de ani aflăm legea adusă de Brahma, care impune, ca veduvele, ce rămân fără copii să se ardă de vii pe mormintele bărbaților lor; iar în alt loc în legile lui Brahma se cetesce „când more bărbatul trebuie să moră și femeia lui!“**) Dar ce se mai dicu despre vinderea femeilor, ce a fost și mai este încă în usă în unele părți ale Asiei? Ce se poate accepta dela o atare femeie, care o cumperi cu bani? Nimicu mai multu ca dela un animalu.

Iată câteva trăsuri mai însemnate a culturii din Asia, care este aurora lumii, dar care prin desconsiderarea instrucțiunii femeilor a ajunsu a se genă de acestu nume. Și cu totu dreptul, pentru-că unde pe femeie nu se pune pondul recerut, unde femeia nu este la culmea chiamării sale, fără exagerare se poate sustine, că acolo domnesce ignoranța, barbaria și sălbătacia.

Să vedem acuma pe femeia din Europa!

Grecia, cea țera a filosofiei clasice, încă nu s'a sciutu rădică în cea ce privesce femeia pe o tréptă mai înaltă, nice dēnsa nu a sciutu prețu adevăratul meritul alu femeiei. Grecii

iubescu femeia pentru frumșeta ei, iar nu pentru destoinicia ei. Grecii portă resbelu 10 ani pentru o femeie frumoasă, dar nu pentru una virtuoasă; Grecii instruiță pe femei în legile statului, dar nu în cele necesari mamelor. Dacă Grecii au avutu pe unu Socrate, Pericle, Xenophon și alți bărbați mari, acesta o potu multami numai unor femei, cari cu o abnegațiune demnă de uimitu au sciutu esă din întunecimea grōsă, ce le apăsa și acesta fără voia societăței, în care se aflau. Acestea femei încă au fostu numai nescie excepțiuni. În tota Grecia nu aflăm decâtu o Aspasia, o Sapho și o Leenă, care preferi a-și tăia singură limba, decâtu ajunsă la slăbiciune să descopere ea singură cauza ei sântă tiranului, ce o făcuse sclavă.*) Grecii s'au nisuitu a face din femeile lor nisce selave statului, simple instrumente în mâna legilor celor barbare pentru ele. — În Atena femeia nici când nu s'a pututu bucura de ceva încredere din partea bărbatului ei, ci dēnsa era lovită în totu ce avea mai scumpu — în iubire și libertate. În Sparta, precum tatăl și fiul disparu în cetățeni, totu așa și femeia avea stricta datorința impusă de lege, ca să lucre exclusiv numai pentru interesele cetățenesci; iar de sublima ei misiune de mamă de familie, de regină a caminului nici vorbă nu putea să fiă. Dēnsa e obligată a-și da copii dela 7 ani în mâna legei, care apoi făcea din ei numai singur ostasi. Dar nu era destul atata, dacă copii cercați prin o comisiune se aflau nedestul de tari, mama lor trebuia să le audă sentința de morte, că au să fiă aruncați pe o ripă. Dar ore acelea erau mame?

*) I. Pederzani, Femeile pag. 12.

**) Tablou synopticu despre tote relig. pământ. de A. de Maizieres trad. de P. M. Georgescu pag. 177 et seq.

*) Dr. I. C. Dragescu Doruri și speranțe pag. 21.

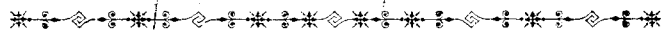
Ôre acelea aveau inimă, aveau simțeminte? Da erau mame, însă fără instrucțiune, mame, în cari nici un simțemintă nobilă nu era înfiptă prin o creștere adevărată, mame, din a căroră inimă legea lui Lyeurgă scose chiar și acelă puțină, ce li-a fostă dată natura! Și acum dacă căutămă mai de aprôpe, vomă află, că Grecia cea falnică, cea mărêță de ôrecând nu a apusă întru atâta prin armele cuiva, nu prin resbele esterne, ci pură și simplă prin desconsiderarea femeiloră, prin punerea loră la ună locă, unde nu au fostă nici-decătă chiamate, acêsta stare a lucrurilor curêndă a dată ansă la demoralizare în tôte părțile ei, la necredință, ruinări de familiă și în urmă de stată, căci trecêndă cu vederea sêrbătorile scandalôse ale Vinerei*) și alte multe culturi pline de fără-de-legi, ôre ce vomă rêsponde la rolulă urită, scandalôsă și scârnavă, ce i dicta legea unei femei, când bărbatulă ei era depărtată de acasă. Iată, că dară femeia respective neinteresarea și nenobilizarea calităților ei a dată ansă perirei Greciei.

Să ne întorcemă puțină privirea asupra femeiei *Romane*. Roma cea mărêță, capitala lumii întregi de odinioară, légânulă classicismului în tôte ramurile, precum s'a sciută rădică mai pe susă de alte împêrății în totă ce a fostă frumosă și mărêță: așa și cu privire la femeia se rădică peste tôte popôrele. În tótă privința femeia romană nu are părechia în timpulă sêu. De femeia romană s'a îngrijită legea, ca să dobêndescă totă cea ce i compete și i-a rădicată școlă încă chiar pe la anulă 304. Muierile Romaniloră erau preutesele omenimei, consôrte adevêrate ale vieței, reginele caseloră, fice adevêrate, mirese iubite și mame cunoscêtoare de datorințele loră. Înaintea unei muieri binecuvântate chiar și cei mai mari demnitari ai statului trebuiau să se plece; dacă vre-o vestalină întâlnea în calea ei vre-ună sclavă, acela ipso facto devenia liberă. Cine nu admiră pe Cloelia, pe Lucreția, Veturia etc. Grecii au rădicată temple numai grației femeiesci, Romanii demnităței femeiesci; Grecii au trecută în istoria loră pe femeia frumôsă, Romanii pe femeia virtuosă; la Greci era femeia pusă sub paza unui magistrată, la Romanii ea se bucura de tótă libertatea.**)

Dar precum nu-i nimică statornică pe acestă pământă, așa s'a întemplată și cu Romă. Până ce femeia a fostă pusă la loculă ei, Roma a

fostă mare, după ce însă cuceririle, ayuțiile au începută a stinge din ei totă ce era nobilă, în loculă virtuțiloră a urmată demoralizarea, care a ajunsă chiar și în sanctuarele familieloră și așa încetă cu încetă muierea a ajunsă la o sôrte fôrte deplorabilă. Despărțirile erau la ordinea țilei și încă celea mai multe fără vre-o causă sontică. S'a vedută ună Romană bătându-și femeia în stare binecuvântată până își dete sufletulă. Așa s'a întemplată, că în scurtă timpă femeia romană a ajunsă a nu avé soță, a nu avé copii iubiti, a nu fi considerată întru nimica. Intre atari împrejurări statulă Romană cu pași repedi a ajunsă la finitulă sêu.

(Va urmă.)

Dorulă copilei.

— „Spune-mă tată, unde-i mama?

„Und' s'a dusă de nu mai vine

„Să-mă sărute-a mea gură,

„Desmierdându-mă pe mine?

„Und' s'a dusă de nu mai vine,

„Ca să-mă fă ca atunci —

„Când zîbindu-mă cu iubire

„Îmi dădea dulceti și nuci?

„Oh, de când n'am mai vedut'o,

„De când n'o mai întâlnescă,

„Inima așa mă dore

„Și de doru-i mă sfîrșescă!

„Und' s'a dusă, iubite tată?

„Oh te rogă spune-i să vie,

„Să mă vadă înc'odată

„Dorulă meu și ea să-lă scie!“

— „Copiliță, scumpa tati,

„Maică-ta de pe pământă

„Dusu-s'au prin nori și stele —

„Colo susă la ceriulă sfântă.

„Dusu-s'au prin nori și stele,

„Susă la ceriu în altă lume,

„Unde chinulă, doră și jale

„Nu-i sciută nici după nume.

„Și din ceriu ea ne privesce

„Și zîbindă dulce ne spune :

„Că și noi la ea vomă merge

„De-omă trăi în fapte bune.“

Elena Lupană.

*) I. Pederzani Femeile p. 15.

***) E. H. Stoenescu Am. fam. 1884 p. 58.

Piratul de pe Marea de Ostü.

(Romanul de Louis Hakenbroich.)

X.

(Urmare.)

Kongens-Nitrov e o piață estinsă triumfiulară, în carea se întîlnesc mai multe strade ale Copenhagei.

În mijlocul pieței se află o statuă mare și frumoasă a regelui Christianu V.

Între această statuă și între stradele, ce conduc spre Kongens-Gade și Oster-Gade, a fost rădicat eșafotul, pe carele avea să-și omorî Conte de Elsinore — Lars Vonved. În mijlocul eșafotului era rătăcită acoperită cu un vîl negru și în jurul căruia ca pază se afla un despărțiment de soldați.

Abia se dări de ziua și mulțimea cetățenilor curioși se adunase din toate părțile capitalei și a ținutului din jur.

Cătră șapte ore era atîta mulțime, încatu abia putea a se mișca. Miliția cu mare greutate era în stare a-și ține pozițiunea desemnată în jurul eșafotului. Nu numai piața și casele dimprejur, ci chiar și acoperimintele caselor erau toate ocupate.

Obiectul de conversare al tuturor era Lars Vonved. Unii enarau despre viața lui, alții despre familia și iarăși alții despre bătrînul Knud, despre care țineau, că a murit cu mulți ani mai înainte în esilă.

La opt ore treizeci minute străbătut printre mulțime un car acoperit cu un vîl negru, în carele se afla călăul cu ajutoriul său și cu instrumentele de lipsă.

Ajutoriul lui Hustru scose din un sac instrumentele, pe cari le veduse deja Vonved și le aședă pe eșafot.

Hustru apărut pe eșafot îmbrăcat în uniformă sa oficiasă și privia cu mândria la mulțimea, ce aștepta cu curiozitate esecutarea.

Publicul începă a număra acum minutele, în cari are să sosescă la locul de perđare renumitul pirat Lars Vonved.

În una din casele vis-à-vis de eșafot în o anumită depărtare se vedea în etagiul primu trei străini, cari conversau foarte intimu între sine, și acum se retrăgeau, acum iarăși apăreau în ferăstră. Pusețiunea casei era în unu din cele mai favoritate locuri pentru densi.

Pe cînd conversau acești străini mai deaprobe, pe atunci se auză prin mulțime strigătul: E aici! Vine Vonved!

Toți trei apărură în ferăstră.

Între acea se vedea străbătut prin mulțime un scadron de dragoni aducendă în mijlocul loră o ceta de opt-deci bărbați legați în lanțuri. Erau nisee nefericiți din citadelă, aduși anume ca impresionați de acesta scenă să-și corogă viața desfrănată.

Cei trei străini erau: Căpitanul Dunraven, Mads Nielsen și Lods Stav.

— E aici ora, dise cu întristare Dunraven. Ultimul Valdemar trebuie să moră ađ mörtea cea mai urită — pe eșafot. Ah! și el trebuie să fiă împușcatu chiar de noi, cei mai intimi și mai devotați amici ai lui. Dar ce să facem, acesta e dorința lui: mai bine de glonțulu nostru, decatu de mîna călăului. Ne vomu ține jurămîntulu și-lu vomu mântui prin mörtea sa de rușinea, ce-lu așeptă.

În timpul acesta Lods Stav încercă ambele țevi ale pușcii și sta gata.

— Ești gata? întrebă Dunraven.

— Da!

— Jori, că vei nimeri bine?

— Dacă voiu greși, atunci împlântă pumnalulu tēu în inima mea.

— Pe Dumneđeulu meu! grăi Nielsen, atunci de pumnalulu meu vei muri!

— Fiți siguri, răspuse Lods, dacă va trăi Vonved numai o minută dela sunetulu pușcii, atunci mă lasă omoritu. Dar unde să-lu nimeresc? În capu sau în inimă?

— În inimă! strigă Dunraven. Nu voiesc, ca capulu său să fiă pătat cu sînge.

— Mandatul și dorința Vostră se va împlini cu totă acurăteța.

— Dar pentru-ce ai încercat ambele țevi? întrebă Mads.

— E secretulu meu.

— Spune-ne!?

— Nu vă spun! veți vedé voi îndată.

— Grijesce, să nu împușci de două ori în conte.

— Nu, numai odată! Fiți siguri!!

— Ești siguru de armă?

— E cea mai bună din câte am avută eu vre-odată în mână. Alta asemenea ei nu se mai găsece. Lods Stav sta cu pușca așintită.

Cu mare repeđiune străbătut între acea unu oficeru, carele salutandă pe căpitanulu gardei îi împărțăși ceva în taină...

Din gură în gură sbură neașteptata veste: *Lars Vonved e mortu!*

Aceste trei cuvinte magice au fost în scurtu timp esprimate de decă de mii de omeni.

Nu voiau a crede și totuși erau siliți, deorece oficerulu comunică mai în urmă acesta veste cu voce puternică, așa cātu fiă-care o pută auzi

— Mortă? dar cum a murit? De unde i vine mórtea? se întrebau unii pe alții.

— Oficerul împărtăși acésta veste cu următó-rele envinte:

— „Lars Vonved s'a aflatú mortú în cella sa.“

Acéste cuvinte ale oficerului le auđiră amicii lui Lars Vonved, cari rămaseră surprinși și fără a ție vre-unú cuvântú se priviau între sine.

— Mulțămítá Domnului! ție tristú Dunraven, acum putemú merge! Suntemú de prisosú!

Pe când erau să iésá, deodată se auđi o descărcăturá de pușcá, privirá la feréstrá: Hustru făcú trei săriturí și în acelu momentú se résturná pe eșafotú.

Lods Stav l'a pușcatú prin inimá.

— Ce-ai făcutú? ilú întrebá Dunraven.

— Mí-am rėsbunátú!

— Ah! acum pricepú eu!? Alú doilea glonțú a fostú menítú pentru Hustru:

— Da! pentru elú! Mě dóre însé de una...!

— De ce?

— Cá a murítá, fără să scie de mâna cui...

— Repede la băre! strigá Dunraven; glóta alérgá spre noi!!

Peste o minutá, șépte bărbați se vedeau conducéndú o luntre prin portulú marítimú St. Ana.

XI.

Pe timpulú, când mii de curioși așteptau esecutarea lui Vonved, pe acelu timpú se descoperi din partea portariului mórtea lui.

Amėsuratú ordinațiunei dēnsulú trebui a merge cu câteva minute înainte de nóuē ore și a-i anunțá timpulú sositú.

Portariulú esperiase, că în óra ultimá e fórté periculosú a páși în cella unui criminalistú, deórece 'i s'a întēplatú a fi atacatú cu o furiá nebuná de nefericítii, pe cari îi rugá a-lú însoți. Unú ce neașteptatú i se ivi înaintea ochilorú: Lars Vonved era întinsú pe patulú său și dormia linișcitú.

Portariulú ținea încă mâna pe ușá, ca la casulú, când ar fi atacatú, să se póta retrage.

Dupá ce însé vėđú pe Lars dormindú se apropiá de elú cu pași ușóri.

— Ceriule! murmurá elú. E cu putință, ca unú omú înainte de esecutare să dórmá așa de linișcitú, ca unú copilú în brațele mamei sale? Óre nu vede elú eșafotulú, róta, cǎlėulú și mulțimea privitorilorú? Ah! și eu trebuie pentru ultima órá să-lú deceptú!?

Đicéndú acéste cuvinte elátiná trupulú lui Vonved. Trupulú lui Vonved se mișcá, ochii însé îi rămaserá închiși și fără a esprima vre-unú cuvântú.

— Pentru Dumneđeu!? strigá elú. Vonved? Căpitane Vonved? Scólá-te! E timpulú!?

Nici unú cuvântú.

Portariulú îi puse mâna pe frunte și îngrijatú ție: Vonved, scólá!?

Fruntea îi era rece, nu se auđi nici unú cuvântú...

— Elú e mortú! strigá îndată pe soldați, cari așteptau a escortá pe Vonved.

Repede alérgá la comandantele citadelei și îi împărtăși acésta veste neașteptatá.

— Nu póte fi mortú! respicá comandantele; e numai o astuțiá dela dēnsulú.

Comandantele venindú își puse mâna pe fruntea lui Vonved.

— D-le comandantú nu e astuțiá, elú e mortú!

Comandantele elátiná din capú, își puse mâna pe inima lui Vonved. Nici inima nu mai palpita...

— Aduceți-mí o oglindá și unú pistolú umplutú și chiámați numai decátú mediculú!

Cele dorite le avú în dóuē minute la mână.

Așeđá oglinda la gura lui Vonved, dar după ce o retrase, era curatá ca mai înainte și nice cea mai însemnatá umbrá de aburú nu se đári pe ea.

— Intra adevėrú e mortú! ție unulú dintre oficerii de față.

— Paciință! strigá comandantele.

Și așeđá țeva pistolului la urechia lui Vonved, ilú descărcá... trupulú lui Vonved însé rămase nemișcatú ca o stâncá.

— Intra acea intrá mediculú. Incetú deschise pleópele și buzele lui Vonved, îi cercá inima și fruntea, apoi suriđéndú se întórse spre comandante țiecéndú:

— Întra adevėrú e mortú. Fii sigurú, d-le comandante! și scoțéndú unú instrumentú tăia o cruce pe pieptulú mortului.

Doctorulú privi tăietura și pieptulú lui Vonved.

— Ai mai vėđutú unú așa pieptú frumosú d-le comandante? Ce figuri frumoșe suntú depinse pe pieptulú său!!

Pe pieptulú lui Lars Vonved era depinsá o naiá cu tóte furnitura de lipsá, iar deasupra ei se vedea sburándú unú vulturú, care ținea în ciocú o sabiá.

— Ce eugeți, d-le doctorú, de ce a pututú muri? Elú mi-a spusú încă înainte, că noi suntemú cu toți lipsiți de minte.

De ce a murítú?

— Cu siguritate îți voi spune după secționarea lui. Dupá ce însé cǎlėulú și-a pierdutú jertfa, eu aflú superfluú a mai chinui acestú cadavru. De altmintrea voi cere informațiunile de lipsá dela ministru.

— Fórté bine, d-le doctorú. Așeptú timpulú de o órá avisulú ministerialú.

Sunt Romanii din Dacia Traiană descendenții ai coloniilor romane și ai poporului Dacii rămasi aci și după cucerirea romană, ori nu?

(Urmare.)

Să mergem dar mai departe și să constatăm, că în partea sudică dela Etruria locuia poporul Lațului, care a clădit cetatea Alba-Longa. La acestu popor a venit Aeneas cu o ceta de Troiani după dărimarea Troiei.

Cum s'a clădit Roma pe la anul 3230 dela facerea lumii sau în anul alu treilea alu Olimpiadelor a șesea și 753 înainte de Christos, o scim din istoria Romanilor și răpirea Sabinenelor, deci dară nu mai avem trebuință, ca să mai căutăm și după Azdingii, Roxolani și Carpi, cari ar fi devastat Dacia, pentru că pre Roxolani îi aflăm și astăzi, dar în alte regiuni sub nume de Ruși, Ruzniaci, er' Carpii și Azdingii dlui Hundsorfer vor fi fost și ei unu roiū trecătoru de răpitori, de a căroru însușire ni-au dat destule dovești așa numiți Raubritteri de prin evul mediu până la Vesselényi, care a fost deținut în Kufstein, pentru că atăcase pre contele Haller la Türe și Baciū, deci dar nu avem trebuință să împrôpetăm vitejiile acestorū căleători de casă și moșie.

Dacă vom luă acum amână cartă Italiei lucrată de institutul geografic-istoric din Wolfenbüttel, edată de L. Holle, vom afla, că munți cei teribili și plini de briganti ai Abruzilor se numia pre la anul 264 a. Christos *mons alburnus*, iar insula Elba se numia Ilva, insula Capraja se numia Capra, insula Giglia se numia Glia, Ajaccio de astăzi se numia Alalia și mai înainte de aceea pe la anul 540 a Christos, Aleria, Modena se numia Mutina, Rimini se numia Arimini și Chiui se numia Clusium.

În regiunea Navarei vestite dela bătaia din 1848 între Austriei și Piemontesi se află mai multe sate și orășele cu numele Borgo-Vercelli, Borgo-forte, Borgo-Santhea, Borgo-Susani, Borgo-manero, Borgo-serto, și Borgo-somma.

Luându de exemplu și alte numiri topice, aflăm în ținutul neapolitan totu în regiunea munților Abruzilor mai multe piscuri de munți, văi, dealuri, cu numele Pietra Tutti, Sulliganta, Muserante, Belluceto, Lucia, Amaranta și din susu de Regium doi munțiori cu numele Bigla prima și Bigla secunda și că din direcțiunea ori sinulū acestora isvorece pârulū ori valea Omiassa.

Acum să căutăm și prin Ardealu după asemenea numiri locali și topografice și îndată vom găsi, că Resculula de pre timpul colonisărei Daciei prin Traianu este susținut până în ziua de astăzi prin comuna Rechițelū și Restolțiu, deși ceva mai înjosu

de colonia Resculului. Mai departe vom afla, că Alburnus maior din tabelele cerate nu e alta, decât Abrudul de astăzi și nu Roșia-Verespatacul d-lui Gavriilū Tég'ás, precum susține D-lui, — pentru-că d-lui trebuia să scie, că Roșia a aparținut până la anul 1848 și respective 1855 comunei Abrudū, formându o comună cu dreptă jurisdicțională, cu judecătoria montană de prima instanță, alu căru forū apelativu era guvernul și cancelaria aulică și încă pe timpul S-tului Stefanū și care pe la anul 1231 se numia Abroghium și după unu contractu privatu din 1294 chiar și Abrosium.

Tuscium de pe timpul colonisărei se susține până astăzi în comuna românească de pe valea Hațegului cu numele Tuscia, iar Ampellum romanilor este eternisat prin numirea riulețului, ce trece pe la Ampelū = Zlagna cu numele Ampoiu și nu Ompoly, — de ar chiar sēcă maniera Br. Alexie Nopcea, care spre rușinea sa ar vré să maghiarizeze totă topografia țerei noastre, — și comuna Ampoița.

Ce să mai dicem de celea șapte sate de pe Valea Bărgăului cu numele Borgo-Tiha, Borgo-Bistrița, Borgo-Mureșeni, Borgo-Prundū, Borgo-Suseni, Borgo-Mijloceni și Borgo-Joseni? Pentru ce să nu-mi aducă aminte de satele Ilva-mare și Ilva-mică și de valea din partea Giurgiului cu același nume.

Pe Jiulū românescū, cum merge omulū cătră Câmpulū lui Neagū, în mâna stângă, m'a făcutu atentū d-lū Tallacsek, directorulū de mine, la două piscuri de munți cu numele Bigla prima și Bigla secunda și eu ca să mă convingū și mai multă despre adevărulū acestei numiri, am întreatu pe unu țeranū de acolo, cum chiamă munții cutari și cutari, cari i-am arătatū, și elū m'a răspunsū întoemai ca și d-lū Tallacsek spre cea mai mare a mea satisfacere; căci în calea noastră purtamū o dispută crâncenă cu doi ingineri de mine slaviști înverșunați, cari și cuvântulū „fiulū“ voiau-a-lū deduce dela numire slavă.

(Va urmă.)

Cibleșanulū.

Corespondență.

Ciaba, la 16 Iunie 1892.

Multū Onorate d-le Redactorū!

Cu ivirea timpului de veră tinerimea noastră, care mai preste totu anulū petrece la studii, intră iarăși în sesonulū petrecerilorū așa numite de veră. Scopulū acestorū petreceri este multiplu. Ele sunt unu mijlocū de ajutorare pentru biserică, școle și alte instituțiuni ale nostre. Ele formeză loculū de convenire alu tinerilorū din diferite ținuturi pentru a pune base la viața socială publică, în care au se între; ele oferū ocașiu-

nile potrivite pentru cunoștințele trebuincioase la încheierea de căsătorii și ele sunt singurile locuri, unde tinerii și bătrânii își pot petrece românește și frățește.

Prima petrecere de astă natură în ținutul nostru s'a ținută estimpă în 12 Iunie c. în comuna Șintereagă (Somkerék), situată în apropierea Betleanului. Permiteți-mi deci d-le Redactoru, ca în colónele prețuitului diară, ce redigați, să facă despre această petrecere o mică dare de semnă.

Pe la orele 5 postmeridiane óspetii au început a se îndreptă către localul de jocă pregătită în curtea On. Domnă Bartolomeiu Sigartău, care în adevăr a corăspunsă așteptării, pentru care comitetul arangiatoru merită recunoștință.

S'a început jocul cu „Someșana“ și s'a finit totu cu această. Unu „Csárdás“ încă n'a lipsit. La „Quadrille“ au jucată douăzeci de părechii. Petrecerea a durat până dimineața.

Reușita petrecerei acesteia pôte că nu a satisfăcută dorința comitetului aranjatoru și au dreptate la această de óreece din unu numără de 290 invitați abia — potu dice, că au participat vre-o 70 indiviđi.

Intre aceștia am văditu foarte puțin din jurul acestei comune, ba potu afirmă, că din preoți numai unul — din Odorheiu — s'a prezentat. Unde au fostu ceilalți?

Neparticiparea preoților la acea petrecere numai spre onóre nu le pôte servi și acesta cu atât mai vèrtosă, că venitul petrecerei a fostu destinat în favorul bisericeii gr. cat. edificându din locu. Escuse affă flăcare, de lucru are fiă-care, dar apropierea comunei și scopul mărețu alu petrecerei răsörnă cauzele.

Mai bine aru dice, că indiferentismul nu i-a lăsat. La atari ocașii singur morbulu pôte fi escusă.

Așa ne ajutam noi unul pe altul, nu urmăm dișa bătrână: „Ajută-ți, române, și Dumnezeu încă te va ajuta!“

Apoi nici nu ne cuprindă mirarea, când vedem, că membri alor naționalități nu ne cercetă petrecerile, căci dela noi învătă.

Spre lămurirea acestora urmază specificarea venitului încursu cu această ocașie.

Din listă am aflat, că venitul întregu a fostu de 54 fl. 40 cr., din care sumă, subtragându-se spesele de circa 40 fl. rămâne unu venit curat de 14 fl. 40 cr. Poftim fraților preoți!!

Suprasolviri au făcut următorii domni: Dr. Emilu F. Negruti, medicu cerc. 3 fl. 60 cr.; Farkas Oszisár preotă ref. 1 fl.; N. N. 1 fl.; Payelă Salvanu, preotă 90 cr.; Petru Cheresteșiu, preotă 60 cr.; Ionu Geleanu 60 cr.; Teodoru Cupșa 60 cr.; Franciscu Farkas, notaru 40 cr.; Nicolae Nagy 40 cr.; Constantinu Juga, preotă 20 cr.; Carolu Bruchner 20 cr.; Rác 20 cr., — pentru cari fapte marinimose primescă mulțămintă.

Stimatele dómne, cari au participat la această petrecere au fostu: Sp. d-nă Otilia F. Negruti; Flămându, Bărgău; Juga, Negrilesc; Cheresteșiu, Tentea; Salvanu, Ciaba; Răsu, Odorheiu; Cupșa Odorheiu; Farkas, Șinteregă; Diaganu, Betleanu; Cioloca, Bileagă; Csedi etc.

Iară dintre floricelele, cari au împodobit petrecerea, amintesc pe d-șora Domnița Huza, Ciaba; d-rele Sigartău, Șintereagă; Florea Diaganu, Betleanu; Gyalai, Șintereagă; pe lângă acestea ne-au surprins în pitorescul nostru costum național d-șorele: Flămându, Bărgău; Lucreția Cioloca, Bileagă; Susana Sigmireanu, Măgheruș; Maria Goronă, Odorheiu; Ana Mureșanu, Spermezău și Paraschiva Popă, Cociu.

Stimatele dómne și domnișore, pe cari doră nu le-am amintit, sunt rugate a mă escusă, deórece nu le-am cunoscută.

După petrecerea această au se urmeze petreceri în Betleanu, Lechința și Sântiona.

Avisu tinerelor și tinerilor!

Primesce M. On. D-le Redactoru, deosebită stimă, ce-ți păstrează S. . .

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii 1892.

(Fine.)

Premiul Alexandru Ioană Cuza, de 10.000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume până la acordarea premiului, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Istoria Românilor dela Aureliană până la fundarea Principatelor.“

Terminul prezentării manuscriselor va fi 30 Novembre 1895.

Premiul Alexandru Ioană Cuza, de 6.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Psihologia și metafisica poporului român după literatura populară.“

Terminul prezentării manuscriselor la concursu va fi 31 Decemvre 1895.

Premiul Statului Eliade-Rădulescu, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

„Botanica populară română din punctul de vedere al credințelor, datinelor și literaturii populare, avându-se în vedere adunarea cât se pôte mai bogată a materialului.“

Terminul prezentării manuscriselor la concursu va fi 31 Augustă 1895.

Diverse.

Magnum Etimologicum Romaniae. D-lu B. P. Hașdeu lucră la dicționarul limbii istorice și populare a Românilor. Până la sesiunea generală a Academiei române din astu anu a terminat litera A, care este cea mai grea și mai copioasă.

Memorandul român. A apărut la Sibiu din tipografia institutului tipografic: „Memorandul românilor din Transilvania și Ungaria către Majestatea Sa imperială și regală apostolică Franciscu Iosifu I, împărat al Austriei, rege apostolic al Ungariei etc.“ Conține textul memorandului dusu de curându la Viena în numele Românilor; e semnat de d-nii dr. Ioan Rațiu președinte, George Popu de Băseșei vice-președinte, Eugen Brote vice-președinte, dr. Vasile Lucaciu secretar general, Septimiu Albini secretar. Formatul evartu, de 23 pagine. Același memorandum s'a publicat în limba maghiară, germană și francesă.

Brutalitate la Turda. D-lu Dr. Ioan Rațiu avocat în Turda, președintele partidului național român și conducătorul deputației, care a dusu memorandumul la tron, la reînforcerea sa dela Viena, întâmplat în 13 a lunei curente a avutu a îndură dimpreună cu familia în sera acelei zile o grea încercare. Și anume o cetă de ungru în număr de 1000, iar după foile maghiare de 2000—3000 inși înarmați cu felu de felu de unelte și provăduți cu totu felul de obiecte zurăitoare, avendu după sine unu caru încercat cu petri între sbierături au bombardat patru odăi de cătră stradă dela casa d-lui Rațiu prefăcându-le în ruină. De aici pornind mulțimea a voit să atace locuința d-lui Vlăduțu, dar nefiindu siguri de casă au spartu numai câteva geamuri și totu asemenea au făcutu și la casa d-lui avocat I. Petricasu. După aceea au atacat cu tota turia locuințele d-lui adv. I. Mesarosu și Silvestru Moldovanu. D-lu Rațiu s'a refugiat la Sibiu, unde Români au ținutu în onorea lui unu banchetu. D-na Rațiu a rămasu în Turda. Pentru siguranța linisei publice s'au recurat dela Clușiu două companii de soldați. Acastă brutalitate a produsu o agitație în totu Români. Pentru acoperirea speselor trebuincioase la repararea casei d-lui Rațiu d-lu George Popu de Băseșei a inițiatu o colectă subscriindu 100 floreni.

Dreptu de publicitate. Ministrul ung. de culte și instrucție publică prin ordinățiunea dd. 28 Marte c. Nru 47,954—91 a investit „Școala civilă de fete cu internat” a Asociației transilvane cu dreptul de publicitate.

Distincțiune. Din incidentul iubileului de încoronare din Pesta Majestatea Sa a conferit Escelenției Sale Archiepiscopului gr. cat. Dr. Ioan Vancea dela Blășiu marea cruce a ordinului leopoldin.

Promovare. La universitatea din Clușiu au fost promovați: d-lu Ioan Nicora la gradul de doctor în filosofie, d-lu Mateiu Ileni la gradul de doctor în medicina universală, d-lu Ioan Radu din Zarandu la gradul de doctor în științele matematice și fizice și d-lu Alesandru Cheresteșiu din Deșiu la gradul de doctor în științele juridice. — Felicitările noastre!

Principele moștenitor alu României s'a logodit în 21 Maiu cu A. S. R. Maria Alesandra Victoria, principesa de Marea-Britaniă și Irlanda, ducesa de Saxa, născută la 17 (29) Octobru 1875, fiica cea mai mare a A. S. R. principelui Alfred, duce d'Edinburg. Logodna s'a săvirșit la palatul celu nou din Potsdam.

Convocatoru. Conformu statutelor „Asociației” noastre (§. 21) și concludului adus de subcomitetul Despărțemintului nostru prin acesta se convocă adunarea generală a Despărțemintului XXII (Bistrița) alu „Asociației Transilvane pentru cultura și literatura poporului român”, ce se va ține în comuna Borgo-Prundu în localul școlei populare fundatiionale la 31 Iuliu st. n. înainte de amiază la 10 ore. Programu: 1. Participarea la serviciul divin în biserica locală. După acea intrunindu-se cei prezenți în localul școlei urmază: 2. Cuvânt de deschidere prin directorul despărțemintului. 3. Constatarea membrilor vechi și înscrierea de membri noi. 4. Raportul comitetului prin secretariul despărțemintului. 5. Raportul cassariului. 6. Esmiterea unei comisii pentru censurarea raporturilor; raportul acesteia. 7. Cetirea disertațiilor intrate la comitet și eventuale declamații. 8. Propuneri deosebite cu privire la locul și timpul adunării generale viitoare, și cu privire la scopurile „Asociației” noastre.

În vederea scopului nostru cultural românescu întregă inteligența noastră și poporeni nostri din toate comunele despărțemintului nostru și alți binevoitori sunt călduros rugați a se prezenta la acesta adunare și a sprijini prin prezența și jertfa lor interesele morale și materiale ale „Asociației” noastre.

Totodată sunt rugați acei stimați domni, cari ar dori a ceti cutare disertație instructivă pentru poporul nostru la acea adunare, se binevoiescă a-și însinua elaboratele la comitetu celu puțin cu 3 zile înainte de adunarea generală. — Bistrița. la 19 Iunie st. n. 1892. Gabrielu Manu, directorul desp.: Dr. Gabrielu Triponu, secretari.

Petrecere de veră se va aranja în comuna Vasas-Sântiona în favorul bisericei gr. cat. din Vasas-Sântiona la 17 Iulie st. n. a. c. în localitatea parochială sub scutu. Prețul intrării de persoană: 80 cr.; în familiă 2 fl. Inceputul la 4 ore p. m. Pentru comitetu Auxentiu Muresianu, președinte; Nicolau Kabdebó, secretari; Ioan Godoleanu, cassari; Demetriu Todoranu, controlor. Suprasolvițele se primescu cu mulțimită și se voru cuită în diare. Viptualele rămân în prevederea stimatelor familii. Despre ospetari se va îngriji comitetul.